

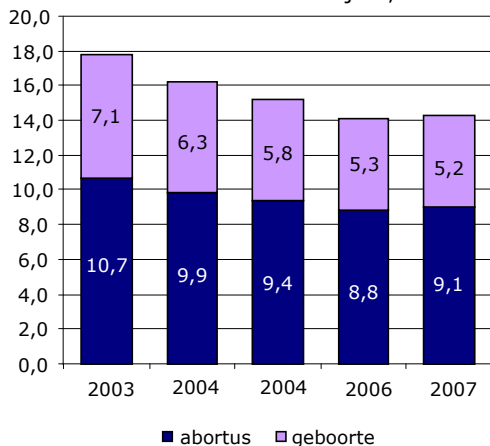
FACTSHEET

TIENERMOEDERS EN ABORTUS IN NEDERLAND

Feiten en cijfers algemeen

- In 2007 werden ongeveer 7.000 meiden van 15 tot en met 19 jaar zwanger¹. Daarvan kozen bijna 4.500 meiden voor een abortus en ruim 2.500 voor jong moederschap.
- In 2007 werden er 14 meiden per 1.000 meiden van 15 tot en met 19 jaar zwanger. Hiervan kozen 9 van de 1.000 meiden voor een abortus en 5 per 1.000 meiden kregen een kind.
- Het totaal aantal tienerzwangerschappen is de afgelopen vijf jaar gedaald (figuur 1). Bovendien kiezen meiden bij een onbedoelde zwangerschap steeds minder vaak voor tienermoederschap en vaker voor een abortus.
- Vooral onder niet-westerse allochtone² tieners is het aantal tienermoeders gedaald (vanaf 2001 met meer dan de helft).
- Tweederde van de zwangere meiden kiest voor een abortus. Hoe ouder meiden worden, hoe vaker ze kiezen voor het moederschap (figuur 2).
- Hoewel de meeste tienerzwangerschappen ongepland zijn, zijn zwangerschappen van oudere tieners dus vaker gewenst.

Figuur 1: Abortuscijfers en geboortecijfers per 1.000 meiden van 15-19 jaar, 2003-2007

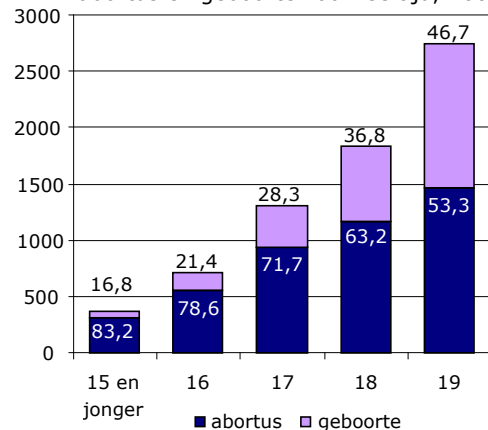
Welke tienermeiden worden zwanger?

- De meeste tieners die zwanger worden, zijn 17 jaar of ouder. 20% is 16 jaar of jonger (figuur 2).
- De jongste tienermoeders (16 jaar en jonger) komen vooral voor in de groep 'overige niet-westerse allochtonen'. Jonge asielzoekers lopen

een hoog risico op een ongewenste zwangerschap en abortus.

- Van het aantal tieners dat jaarlijks zwanger wordt, is 54% van autochtone Nederlandse herkomst en 46% van allochtone komaf.
- Niet-westerse allochtone meiden worden echter wel vaker zwanger dan Nederlandse meiden: Antilliaanse, Surinaamse, Sub Sahara Afrikaanse en Zuid-Amerikaanse meiden worden vier tot zes keer zo vaak zwanger als autochtone meiden (figuur 3).
- Tienerzwangerschappen komen voor onder zowel hoger als lager opgeleide meiden. Meiden die zelf lager opgeleid zijn, en van wie de ouders een lagere sociaal economische status hebben, lopen echter meer kans om jong zwanger te worden. Als zij uit een gebroken gezin komen hebben ze een nóg grotere kans op zwangerschap.

Figuur 2: Aantallen en aandeel (%) abortus en geboorte naar leeftijd, 2007

Waarom worden ze zwanger?

- Veel levens van tienermeiden worden gekenmerkt door het ontbreken van ambities of een doel in het leven op lange termijn. De komst van een kind kan dan juist een doel worden, ook al is de zwangerschap niet gepland. Vaak is er dan wel sprake van een 'latente kinderwens'.
- Veel tienermeiden hebben onvoldoende kennis over hun eigen lichaam, seksuele risico's en anticonceptie. Zij missen vaardigheden om deze goed toe te passen of zijn niet in staat

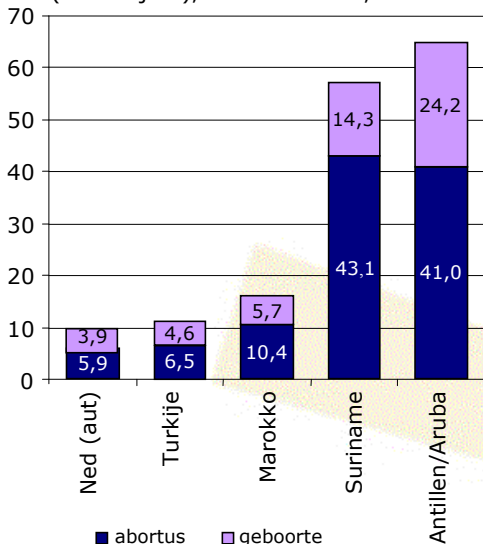
¹ We spreken van een tienerzwangerschap bij meiden tot en met 19 jaar. Dezelfde leeftijdsgrens geldt voor tienermoeders en abortus bij tieners.

² Volgens definitie van het CBS: een meisje is allochtoon als tenminste één van haar ouders in het buitenland is geboren.

met hun partner te onderhandelen over veilige seks.

- De meiden maken hun eigen wensen en behoeften ondergeschikt aan de wensen van de partner en zijn minder weerbaar. In de relatie ligt het initiatief bij de jongen: hij bepaalt, zij volgt.
- Voor veel allochtone, maar ook voor sommige autochtone meiden geldt bovendien dat het moederschap hen status en economische zelfstandigheid geeft.

Figuur 3: Abortus- en geboortecijfers per 1.000 (15 -19 jaar), naar herkomst, 2007

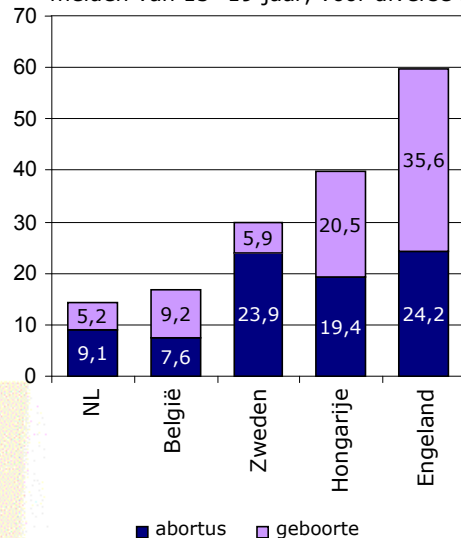
Tienerzwangerschappen wereldwijd

- Naar schatting worden jaarlijks 13 miljoen meiden onder de 20 jaar moeder, waarvan 90% in ontwikkelingslanden. Op mondiaal niveau komen de meeste geboortes onder tieners voor in Afrika en de minste geboortes in Europa.
- In veel ontwikkelingslanden lopen zwangere tieners een groot risico op moedersterfte: elk jaar sterven 70.000 meisjes tussen 15 en 19 jaar aan complicaties tijdens de zwangerschap.
- In vergelijking met andere Europese landen heeft Nederland één van de laagste cijfers voor tienermoeders en tienerabortus (figuur 4).

Verklaring van lage cijfers in Nederland

- Het is geaccepteerd dat jongeren seks hebben voor het huwelijk. Daardoor aanbod van voorlichting en anticonceptie voor deze groep.
- Het is geaccepteerd om het moederschap uit te stellen door anticonceptie te gebruiken.
- Goede toegankelijkheid van betrouwbare en betaalbare anticonceptie én goed gebruik door jongeren (bij de eerste geslachtsgemeenschap gebruikt 90% van de jongens en 93% van de meisjes anticonceptie).
- Informatie over seksualiteit, vruchtbaarheid en anticonceptie is goed beschikbaar. Op de meeste scholen wordt er (enige vorm van) seksuele voorlichting gegeven.
- Veilige en toegankelijke abortuszorg voor jongeren.

Figuur 4: Abortus en geboortecijfers, per 1.000 meiden van 15 -19 jaar, voor diverse landen

Hulpverlening is noodzakelijk

- Medisch gezien hebben tienerzwangerschappen een slechtere prognose in vergelijking met zwangerschappen bij volwassen vrouwen. Wel verlopen bevallingen bij tieners over het algemeen vlotter en hebben zij minder kans op een kunstverlossing.
- Tiernermoeders hebben minder gunstige maatschappelijke perspectieven en vaker psychosociale problemen dan vrouwen die op latere leeftijd moeder worden. Ze hebben vaak moeite om hun opleiding te combineren met het moederschap, kunnen daardoor hun opleiding niet afmaken, en vallen veelal terug op een uitkering. Ze zijn vaak alleenstaand, hebben minder kansen op de relatiesmarkt en raken geïsoleerd van hun vriendenkring en familie. Ze lopen daarmee meer risico op eenzaamheid en depressie dan volwassen moeders.
- In Nederland zijn er verschillende vormen van hulpverlening en opvang voor zwangere tieners en tienerouders. Voor een overzicht van hulpverleningsadressen voor tienermoeders: zie www.tiernermoeders.nl; www.sense.info; www.fiom.nl; of www.vbok.nl.

De gebruikte bronnen voor deze factsheet kunt u vinden op www.rutgersnissagroep.nl/kennisbank/informatie-op-thema/tienerzwangerschappen. Hier vindt u ook meer informatie over tienerzwangerschappen, tienermoeders en abortus.

Colofon

Auteurs: Laura van Lee, Ineke van der Vlucht en Ciel Wijsen (Rutgers Nisso Groep) en Franka Cadée (Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen)

Deze factsheet is een uitgave van de Rutgers Nisso Groep, © 2009.